

1

Betekenisspel

Groep 5 t/m 8

Spel

- Doel:** leerlingen kennen na afloop de betekenis van de volgende termen: kwelder; brak water; grondel; slenk; springvloed; doodtij.
- Materialen:** Per 4 leerlingen:
- Pen
 - Papiertjes (¼ A4)
 - Eventueel een woordenboek
- Groepsgrootte:** Klassikaal
- Duur:** 25 minuten

Inleiding
(5 minuten)

Houd een korte introductie over het waddengebied. Dit bestaat niet alleen maar uit modderplaten die met laag water droog vallen, maar ook strand en duinen horen erbij. Een bijzonder deel van de wadden zijn de kwelders (niet uitleggen wat het is). Daar wordt vandaag eens wat meer aandacht aan geschonken.

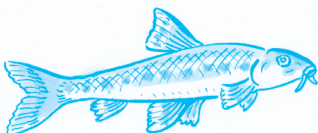
Kern
(10 minuten)

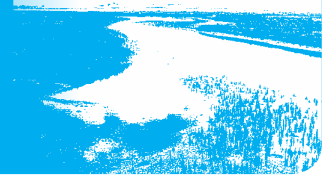
Het spel:

- De leerlingen worden in groepjes van 4 ingedeeld. Per groepje krijgen zij een papiertje. Hierop schrijven zij hun naam.
- Lees een term voor die te maken heeft met de kwelder. Als eerste het woord "kwelder" zelf.
- De leerlingen schrijven de betekenis van het woord op het papier. Als zij de betekenis al kennen, kunnen zij die zo goed mogelijk opschrijven. Als ze de betekenis niet kennen, schrijven ze iets op, waarvan zij verwachten dat de meeste andere leerlingen zullen denken dat dat de juiste betekenis is.
- Neem de papiertjes met betekenissen in en lees ze om de beurt voor, eventueel twee keer. De leerkracht leest tussen de door leerlingen bedachte betekenissen, ook de juiste betekenis voor.
- Na het voorlezen van alle betekenissen, bepaalt elk groepje wat zij denken dat de juiste is.
- Lees de betekenissen nogmaals voor. De groepjes leerlingen steken hun vinger op bij de betekenis waarvan zij denken dat het de juiste is.
- De groepjes die de juiste betekenis hebben geraden, krijgen een punt. Houd ook bij hoeveel groepjes op een bepaalde (foute) betekenis hebben gestemd, want het groepje dat die betekenis heeft bedacht krijgt ook een punt per stem.

In de volgende rondes kunnen de volgende woorden aan bod komen:

- springvloed
- brak water
- doodtij
- grondel
- slenk

Betekenenissen in kindertaal:

- Kwelder: Stuk land dat (een paar keer per jaar) wordt overstroomd door de zee.
- Springvloed: Als het water van de zee heel hoog komt.
- Grondel: Vis die op de bodem van de zee leeft en goed tegen zout en zoet water kan.
- Brak water: Niet heel zout water, een mengsel van regen/kraan/zoet water en zout water.
- Slenk: Een sloot waar het zeewater het land in en uitstroomt.
- Doodtij: Bij hoog water/vloed komt het water niet heel hoog, bij laag water niet heel laag.

Woordenboek betekenis:

- Kwelder: Buitendijks gelegen aangeslibd land (in Groningen en Friesland).
- Springvloed: Hoge watervloed (die ontstaat als de getijdenkrachten van zon en maan samenwerken.)
- Grondel: Zoetwater visje
- Brak water: Zoutig water
- Slenk: Geul
- Dood tij: De kentering van eb en vloed.

Afronding (10 minuten)

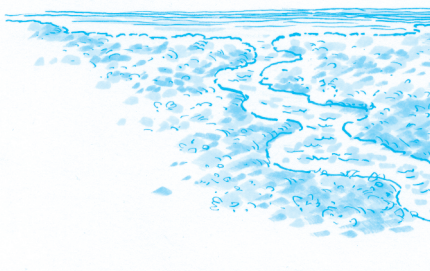
De behandelde termen en hun betekenis kunnen nog eens herhaald en/of nagevraagd worden.

Ook kan er gekeken worden wie het meest geleerd heeft, weer via een spelletje.

Eerst worden de termen nog eens opgenoemd. De leerlingen moeten opschrijven van hoeveel ze de betekenis al kenden voor de les. Vervolgens moeten ze opschrijven van hoeveel termen ze nu (na de les) de betekenis kunnen opschrijven. Dan wordt nagegaan wie de meeste nieuwe betekenissen geleerd heeft. Die is/zijn de winnaar(s). Leerlingen die in het begin dus niets wisten en na afloop het meest hebben geleerd, winnen.

Variante op dit spel

Groepjes leerlingen krijgen één van de woorden, of bedenken zelf een woord dat te maken heeft met de kwelder. Vervolgens schrijven zij twee of drie onzinbetekenissen op en één echte (eventueel zoeken ze die op in een woordenboek). Dan lezen zij de betekenissen voor en kan de klas kiezen wat de juiste is.

Achtergrondinformatie

Kwelder

De kwelder is een stuk land dat niet van de zee gescheiden wordt door een dijk of duinen. Er zijn geen duinen of dijk, of er is een gat in de duinen (een kerf). Bij extra hoog water, door springvloed en storm, loopt dit land onder met zeewater. Het gebied kenmerkt zich door lage vegetatie en planten die kunnen omgaan met het zoute water.

Springvloed

De maan trekt het water op aarde aan. Doordat de maan om de aarde draait, is er eb (lager wordend water) en vloed (hoger wordend water). De zon trekt ook aan het water, maar staat verder weg en heeft dus minder invloed. Als de zon en de maan echter aan dezelfde kant van de aarde staan (nieuwe maan), of recht tegenover elkaar staan (volle maan), dan versterken deze vloedgolven elkaar en heb je extra hoge vloed. Dit wordt springvloed genoemd. Het verschil tussen hoog water en laag water is extra groot.

Grondel

Een visje dat veel voorkomt in water, op de overgang van zoet naar zout. De meeste vissen kunnen of alleen in zoet, of alleen in zout water leven. De grondel kan in beide overleven. Het visje heeft een beetje een afgeplatte buik en leeft vaak op de bodem.

Brak water

In een kwelder staat het zeewater soms heel hoog en soms laag. Het regent er natuurlijk ook af en toe. Hierdoor is water in de kwelder vaak een mengsel van zoet regenwater en zout zeewater. Dit wordt "brak" water genoemd.

Slenk

Een geul. Als de zee hoger komt zal het water via de slenken de kwelder instromen. Als het water nog hoger komt, zullen de slenken overstromen en zal het omliggende land onder water komen te staan.

Doodtij

Zie springvloed. Als de zon en de maan juist in een rechte hoek t.o.v. de aarde staan, zal de zon de aantrekkingskracht van de maan tegenwerken. Daardoor is het verschil tussen hoog water en laag water extra klein. Dit heet doottij.